

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 5th
International Scientific
and Practical Conference

**CONCEPTS FOR THE DEVELOPMENT OF
SOCIETY'S SCIENTIFIC POTENTIAL**

Prague, Czech Republic
19-20.01.2024

SCIENTIFIC COLLECTION
INTERCONF+

No 41 (185)
January, 2024

OPEN ACCESS

Scientific Collection «InterConf+ »

No 41(185)

January, 2024

THE ISSUE CONTAINS:

Proceedings of the 5th International
Scientific and Practical Conference

CONCEPTS FOR THE
DEVELOPMENT OF SOCIETY'S
SCIENTIFIC POTENTIAL

PRAGUE, CZECH REPUBLIC

January 19–20, 2024

PRAGUE
2024

UDC 001.1

S 40 *Scientific Collection «InterConf+»*, 41(185): with the Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference «Concepts for the Development of Society's Scientific Potential» (January 19-20, 2024; Prague, Czech Republic) / comp. by LLC SPC «InterConf». Prague: Author-publishers miscellaneous, 2024. 676 p.

ISSN 2709-4685

DOI 10.51582/interconf.19-20.01.2024

EDITOR COORDINATOR

Anna Svoboda

Doctoral student
University of Economics;
Czech Republic
annasvobodaprague@yahoo.com

Mariia Granko

Coordination Director
LLC Scientific Publishing Center
«InterConf»; Ukraine
info@interconf.center

EDITORIAL BOARD

Temur Narbaev (DSc in Medicine)
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Republic of Uzbekistan;
temur1972@inbox.ru

Nataliia Mykhalitska (PhD
in Public Administration)
Lviv State University of
Internal Affairs; Ukraine

Dan Goltsman (Doctoral student)
Riga Stradiņš University;
Republic of Latvia;
goltsman.dan@inbox.lv

Katherine Richard (DSc in Law),
Hasselt University; Kingdom of Belgium
katherine.richard@protonmail.com;

Bashirov Ansar (Doctor of Medicine),
EMIH of Almaty region,
Republic of Kazakhstan

Stanyslav Novak (DSc in Engineering)
University of Warsaw; Poland
novaks657@gmail.com;

Kanako Tanaka (PhD in Engineering),
Japan Science and Technology
Agency; Japan;

Mark Alexandr Wagner (DSc. in Psychology)
University of Vienna; Austria
mw6002832@gmail.com;

Elise Bant (LL.D.),
The University of Sydney; Australia;

Richard Brouillet (LL.B.),
University of Ottawa; Canada;

Kamilə Əliağa qızı Əliyeva (DSc
in Biology)
Baku State University; Republic of Azerbaijan

Dmytro Marchenko (PhD in Engineering)
Mykolayiv National Agrarian University
(MNAU); Ukraine;

Svitlana Lykholat (PhD in Economics),
Lviv Polytechnic National University; Ukraine

Viktor Yanchenko (PhD in Pharm. Sc.),
T.H. Shevchenko National University
«Chernihiv Colehium»; Ukraine

Rakhmonov Aziz Bositovich (PhD in Pedagogy)
Uzbek State University of World Languages;
Republic of Uzbekistan;

Mariana Vereskliia (PhD in Pedagogy)
Lviv State University of Internal Affairs;
Ukraine

Dr. Alben Yaneva (DSc. in Sociology
and Antropology),
Manchester School of Architecture; UK;

Vera Gorak (PhD in Economics)
Karlovarská Krajská Nemocnice; Czech Republic
veragorak.assist@gmail.com;

Polina Vuitsik (PhD in Economics)
Jagiellonian University; Poland
p.vuitsik.prof@gmail.com;

Alexander Schieler (PhD in Sociology),
Transilvania University of Brasov; Romania
alexanrds.schieler@protonmail.ch

George McGrown (PhD in Finance)
University of Florida; USA
mcgrown.geor@gmail.com;

Vagif Sultanly (DSc in Philology)
Baku State University; Republic of Azerbaijan

Larysa Kupriianova (PhD in Medicine)
Humanitas University, Italy

Please, cite as shown below:

1. Surname, N. & Surname, N. (2024). Title of an article. *Scientific Collection «InterConf+»*, 41(185), 21-27. <https://doi.org/10.1080/interconf...>

This issue of Scientific Collection «InterConf+» contains the materials of the International Scientific and Practical Conference. The conference provides an interdisciplinary forum for researchers, practitioners and scholars to present and discuss the most recent innovations and developments in modern science. The aim of conference is to enable academics, researchers, practitioners and college students to publish their research findings, ideas, developments, and innovations.

Scientific Collection «InterConf+» and its content are indexed in:

Index Copernicus; Google Scholar; WorldCat; OUCI (Open Ukrainian Citation Index); CrossRef; Semantic Scholar; Mendeley; Scilit; OpenAIRE (pan-European research information system), etc.

TABLE OF CONTENTS

BUSINESS ECONOMICS

	Kouakou K.P.-A.	EVALUATION OF THE PROFITABILITY AND COMPETITIVENESS OF SUGARCANE PRODUCTION IN IVORY COAST USING PEARSON AND MONKE'S POLICY ANALYSIS MATRIX (1987)	10
---	-----------------	--	----

REGIONAL ECONOMY

	Rustamova L.A. Hasanova A.A.	ECONOMETRIC MODELING OF THE MUTUAL IMPACT OF IMPORT-EXPORT OPERATIONS IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN	21
	Алиев Ш.Т.	СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ КАРАБАХСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РЕГИОНА	35

INTERNATIONAL ECONOMICS AND INTERNATIONAL RELATIONS

	Burjaliyeva N.G.	ENHANCING BILATERAL TIES: THE ESCALATION OF AZERBAIJAN'S ECONOMIC INVESTMENTS IN TURKEY	44
	Ковальчук Т.Г. Вара Д.О.	ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	50
	Кошущька М.О.	ГЛОБАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ ПОЧ. XXI СТ.	68

MARKETING, ADVERTISING AND PR

	Чернова І.В. Антонова А.А.	ЕКОНОМІЧНИЙ ЧИННИК У СТРУКТУРІ ІМІДЖУ УКРАЇНИ	83
---	-------------------------------	---	----

FINANCE AND CREDIT

	Tchiotashvili D. Chitadze K.	COMPULSORY PENSION INSURANCE INVESTMENT POLICY IN GEORGIA	89
---	---------------------------------	---	----

ACCOUNTING AND AUDITING

	Пристемський О.С.	КОНТРОЛЬ ЗА ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	98
	Сақун А.Ж.	ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА	107

ACCOUNTING AND AUDITING

 DOI 10.51582/interconf.19-20.01.2024.010

Внутрішній контроль в системі інформаційного забезпечення потреб управління підприємства

Сакун Аліна Жоржовна¹

¹ кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів;
Херсонський державний аграрно-економічний університет; Україна

Анотація.

Метою статті є дослідження організаційних аспектів та методичних підходів внутрішнього контролю підприємства. Виявлено, що внутрішній контроль підприємства посідає одне із ключових місць у системі інформаційного забезпечення потреб управління підприємницької діяльності, що дозволяє контролювати та оцінювати показники підприємства.

Ключові слова:

внутрішній контроль
система внутрішнього контролю
інформація
інформаційне забезпечення
потреби управління
менеджмент

ACCOUNTING AND AUDITING

Зміна умов функціонування в умовах військової економіки потребує гнучкості та оперативності системи управління на фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, адекватної та своєчасної оцінки економічних ризиків відповідно до мети функціонування та розвитку бізнесу. Сталий розвиток суб'єктів господарювання залежить від вчасного прийняття управлінських рішень. Виконання цих рішень визначає постійний контроль за їх своєчасним коригуванням, а також реалізацію заходів щодо забезпечення досягнення стратегічних цілей та виконання поставлених завдань у цілому на підприємстві та за кожним підрозділом окремо на певний період часу.

Досліджуючи проблеми теоретичних і практичних питань щодо організації та методики внутрішнього контролю та його значення в забезпеченні потреб управління підприємницької діяльності важливий вклад зробили вітчизняні і зарубіжні вчені, такі як: Білуха, М. Т., Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Гуцаленко Л.В., Малюга Н. М., Мулик Я. І., Нападовська Л.В., Аренс Е.А., Лоббек Дж.К., Робертсон Дж.К., Фостер Дж., Хорнгрен Ч.Т. та інші.

Контроль на підприємстві посідає одне із ключових місць у системі інформаційного забезпечення потреб управління бізнесом. Слід зазначити, що значення контролю недооцінюється багатьма суб'єктами підприємництва. Контроль тісно взаємопов'язаний із аналізом, що дозволяє контролювати та оцінювати показники підприємства. Отримання інформації здійснюється в процесі обліку та накопичення, перевірка інформації відбувається у проведенні контролю, розуміння здійснюється в процесі вивчення і аналізу, тобто діагностики різних процесів, використовується – у процесі управління. Така сукупність складових притаманна практично усім сферам діяльності [1]. Оцінка та контроль діяльності підприємства проводиться для визначення його фінансового стану, який дозволить виявити недоліки та прорахунки, виявити та мобілізувати внутрішні господарські резерви, збільшити доходи та прибутки, зменшити витрати виробництва, підвищити рентабельність, поліпшити фінансово-господарську діяльність підприємства в цілому.

Створені на підприємстві обліково-аналітичне забезпечення, інформаційно-звітність і контроль відображають різні напрямки діяльності бізнесу, а також відносини, що

ACCOUNTING AND AUDITING

виникають у процесі його господарської діяльності [2]. Керуюче середовище, процедури механізму реалізації контролю та система обліку даних складають підсистему управління. Основна мета створення системи контролю на підприємстві – допомогти керівному персоналу ефективно виконувати свої обов'язки. Це досягається шляхом надання працівникам служби рекомендацій, а також іншої інформації, отриманої під час перевірок.

У теперішніх умовах перед підсистемою управління існує завдання за трьома напрямками. По-перше, мати достатню інформацію, що відображає справжній стан справ. По-друге, організувати послідовну, коротку, зрозумілу та просту презентацію. І по-третє: влаштувати можливість отримання інформації. Тільки оперативність, доречність та актуальність збору та обробки даних допускають приймати ефективні управлінські рішення та вчасно реагувати на зовнішню ситуацію. Експерти вважають, що інформація не може бути корисною, якщо вона несистемна, недостовірна або надходить із запізненням. У цьому сенсі звичний управлінський контроль, тобто контроль за рішеннями та поведінкою, які приймаються на підприємстві з метою зростання прибутку, прибутковості та покращення фінансового стану [3], уже не відповідає своїм цілям і змісту.

Дефініція «контроль» певною мірою існує завжди там, де є управлінська діяльність взагалі, а не лише фінансово-господарська. Поняття контролю, яке виникло на початку XVIII ст., у процесі розвитку та більш детального розширення наданих повноважень і сфери його застосування спричинило на початку XX ст. появи поняття контрольної системи, що включає чіткі нові елементи. Нові контрольні функції та сфера вживання, нові економічні напрямки діяльності стимулювали його концептуальний розвиток. З часом контроль еволюціонував від «твердого» до системного й орієнтованого на ризик контролю, налагоджуючи тісні стосунки з управлінським обліком, аналітикою та іншими компонентами.

Незважаючи на інтенсивні міждисциплінарні дослідження та практичні розробки, деякі сфери внутрішнього контролю потребують подальшого теоретичного розкриття. Питання формулювання поняття «внутрішній контроль» розглядалося неодноразово. Визначення терміну є вирішальним для всього

ACCOUNTING AND AUDITING

кола тем, що оточують цей термін, і не є винятком "внутрішній контроль". Примітно, що деякі автори плутають терміни «внутрішній контроль» і «система внутрішнього контролю». Оскільки кожен із цих концептів має своє смислове навантаження. Вивчення специфіки операцій внутрішнього контролю та розвиток системи внутрішнього контролю нереальне без чіткого судження смислу цих понять. У таблиці 1 зібрано більш розповсюджені характеристики поняття «внутрішній контроль».

Таблиця 1

Дефініція «внутрішній контроль»

Джерело	Визначення
Білуха М. Т.	Уключає контрольні функції, які здійснюються власниками підприємств, комбінатів, організацій і підприємств, концернів, асоціацій відповідно до чинного законодавства.
Бутинець Т. А.	Є однією з основних функцій управління й системою постійного спостереження та перевірки роботи фірми задля оцінки обґрунтованості й ефективності ухвалення управлінських рішень, виявлення відхилень і несприятливих ситуацій, своєчасного інформування керівництва для прийняття рішень з усунення, зниження ризиків його діяльності й управління ними.
Кулаковська Л. П., Піча Ю. В.	Внутрішній контроль як функція управління є засобом зворотного зв'язку між об'єктом управління й органом управління, інформуючи про дійсний стан об'єкта та фактичне виконання управлінських рішень. Внутрішній контроль – це процес, який забезпечує відповідність функціонування конкретного об'єкта прийнятним управлінським рішенням і спрямований на успішне досягнення поставленої мети.
Бойко Р.	Являє собою систему, що містить усі елементи організаційної структури – ресурси, процеси, структура, професійна культура, які разом об'єднують відповідних спеціалістів для досягнення цілей компанії й забезпечення достатнього рівня ефективності та результативності підприємства, правильності фінансових процесів і дотримання законів та нормативних актів.

ACCOUNTING AND AUDITING

Продовження табл. 1

Мельник М. В., Пантелеев О. С., Звездін А. Л.	Процес, спрямований на одержання достатньої впевненості в тому, що економічний суб'єкт забезпечує: а) ефективність і результативність своєї діяльності, у тому числі досягнення фінансових та операційних показників, схоронність активів; б) вірогідність і своєчасність бухгалтерської (фінансової) й іншої звітності; в) дотримання чинного законодавства, у тому числі під час здійснення фіктив господарського життя й ведення бухгалтерського обліку.
Нагоев А. Б. Сижажева С. С. Аппоева Ж. А.	Це суцільний безперервний процес відстеження якості управління цими організаціями, ефективності роботи менеджменту, досягнення поставлених цілей із мінімальними витратами, виявлення ризиків та їх своєчасне запобігання, а також виявлення внутрішніх резервів організації.

Щоб всебічно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства необхідно виокремити елементи цієї системи. В міжнародному стандарті аудиту (МСА) 315 виділено такі компоненти внутрішнього контролю: середовище контролю; процес оцінки ризиків суб'єкта господарювання; інформаційна система, включаючи пов'язані бізнес-процеси, доречні для фінансової звітності, та повідомлення інформації; заходи контролю доречні для аудиту; моніторинг заходів контролю [4]

Неадекватною сьогодні є фрагментарна реалізація елементів систем обліку та контролю господарських процесів без їх системного зв'язку. У зв'язку з цим важливо сформувавши єдину ефективну систему обліку та контролю, що забезпечує правильне заповнення первинної та зведеної звітної документації, ефективність поділу виробничих активів, дотримання фінансової дисципліни та уникнення податкових санкцій тощо.

Організація внутрішнього контролю на підприємстві залежить, передусім, від правової форми підприємства, видів і масштабів діяльності, здійснюваних ним, складності його організаційної структури, наявності достатніх фінансових

ACCOUNTING AND AUDITING

ресурсів, доцільності охоплення контролем різних аспектів діяльності і відношення керівництва підприємства до контролю (рис. 1).

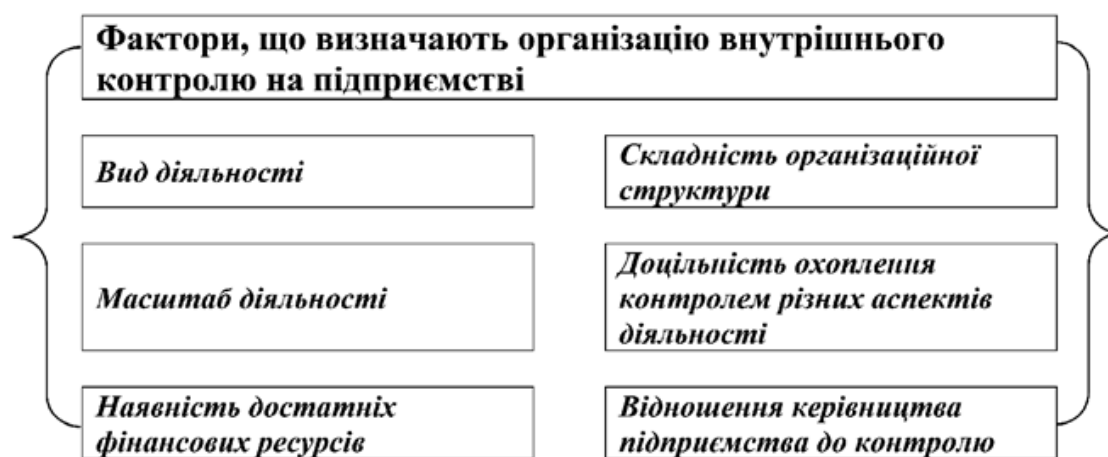

Рисунок 1
Фактори, що визначають організацію внутрішнього контролю на підприємствах [8]

Сутність традиційного розуміння контролю в управлінні, розкриває саме контроль за рішеннями та позицією підприємства з метою збільшення прибутковості та покращення результату діяльності [5], уже не відповідає вимогам. Провідними недоліками такого контролю, які необхідно усунути шляхом введення нових методичних концепцій, є:

1. Управлінський контроль надто гуртується на бухгалтерському контролі, тоді як, облікова інформація більше використовується для виконання рішень, пов'язаних із звичайною діяльністю, саме оперативне управління.

2. Звичне управління нерідко подає фінансові дані, характеризуючи минулі результати діяльності, що може суперечити стратегічним цілям підприємства.

3. Звернення уваги на результативних фінансових показниках відволікає від нефінансових питань (задоволеність споживачів, якість послуг та продукції, види виробництва тощо). Загальноживані показники призводять до введення управлінців в ілюзію щодо результативності та прибутковості бізнесу. Оскільки, популярні фінансові індикатори в визначених системах управління насамперед зосереджені на внутрішніх

ACCOUNTING AND AUDITING

чинниках і не можуть функціонувати як індикатори завчасного застереження про зміни у суб'єкта підприємницької діяльності.

4. Традиційний управлінський контроль обертається навколо короткострокового обігу вирішення питань і тому не може знайти рівновагу між майбутніми та теперішніми цілями. Тому сталий управлінський контроль вже не повною мірою відповідає вимогам сьогочасному бізнесу та його стратегіям. Світовий досвід визначає два фундаментальних метода рішення ситуації. Перший, контроль аналізує та визначає інструменти значимої системи, яка становить цілісну методологічну та інструментальну основу, що забезпечує виконання основних функцій управління – організації, контролю, обліку та аналізу, координації різних сторін процесу управління підприємством. У цьому випадку питання про зв'язок інформаційного менеджменту з окремим суб'єктом у складі організації (підприємства) вирішується через Control – інструменту менеджменту, що направлено на здійснення задач компанії та сприяє:

- визначити якісні результати підприємства та представити їх у кількісному виразі;
- пошук відмінностей від планової справедливої вартості;
- розбирати наслідки відмінностей і приймати рішення щодо їх мінімізації.

Основним напрямком результативного рішення таких ситуацій є побудова самостійної служби контролю та аналізу на підприємстві.

Внутрішній контроль забезпечує інформацією зворотній зв'язок в системі управління, тому його місце в системі управління діяльністю підприємства можна представити наступною схемою (рис. 2).

Безперечно, контроль є невідривною частиною управлінського процесу будь-якого менеджера. Результативність менеджера в цьому сенсі полягає в тому, наскільки власник чує контрольний процес, наскільки він і його підлеглі контролюють технологію виконання попередніх призначень у системі управління компанією при впровадженні внутрішньої системи. Метою управління підприємства є отримання результату, при якому функціонує контроль у всіх сферах процесів бізнесу. Успіх результату визначає відбір і вживання найважливіших правил. Побудова такої внутрішньої системи дає результат, відповідно контроль має функцію «ресурсів».

ACCOUNTING AND AUDITING

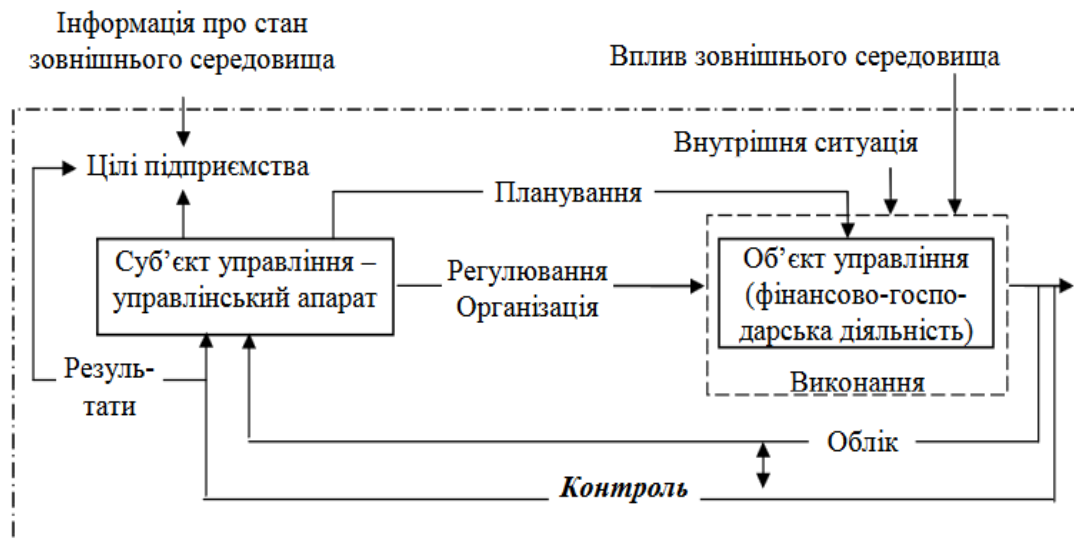

Рисунок 2
Місце внутрішнього контролю в системі управління підприємства [11]

Підсумовуючи аналіз викладеного матеріалу, можна побудувати концептуальну модель системи інформаційного забезпечення обліку та контролю діяльності для бізнес середовища та охарактеризувати роль та негативний і позитивний вплив на їх місце в цій системі.

Позицію контролю в системі інформаційного забезпечення управління підприємницької діяльності, а також місце облікової політики в цій системі можна представити у вигляді моделі, що наведено на рисунку 3.

Контроль – це комплексне правове явище, яке має не лише процесуальні ознаки – зовнішні прояви, а й суттєві внутрішні аспекти, що включають цілі та наміри. Тому, визначаючи зміст і характер контролю, необхідно сформулювати мету і задачі контролю. Наукові результати Білухи М.Т. [9], Ф.Ф. Бутиниця. [10], Мулик Я. І. [8], Нападовської Л.В. [7] показують, що важливим результатом системи менеджменту є надійна система економіко-фінансового контролю. Зарубіжні автори Аренс А., Лоббек Дж. та інші сформулювали в книзі "Аудит" поняття контролю як "процесу забезпечення та досягнення цілей" [12]. Фахівці теорії управління виділяють три рівні управлінської діяльності: цілепокладання; організація виконання рішення та

ACCOUNTING AND AUDITING

контроль за виконанням рішення. Тому, на їхню думку, контроль є особливою стадією циклу управління.

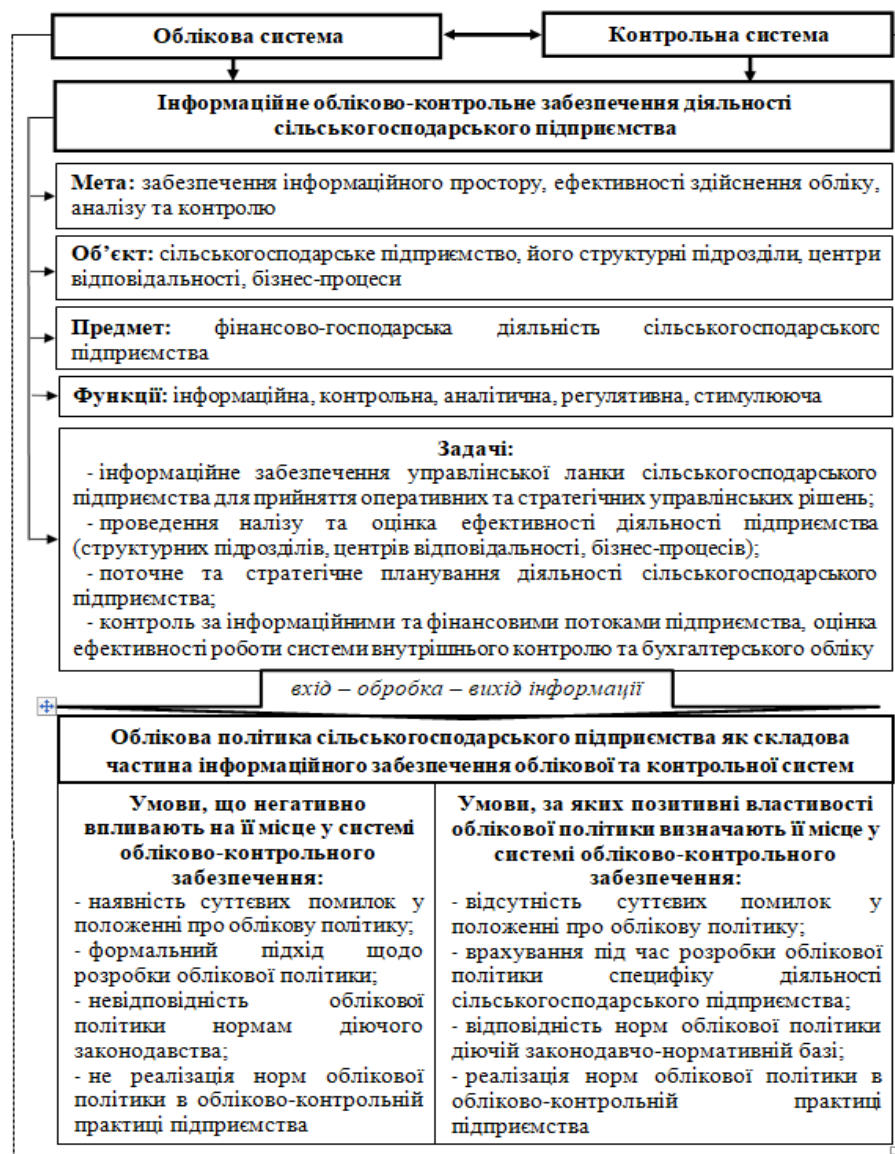

Рисунок 3

Модель позиції контролю в системі інформаційного забезпечення управління підприємницької діяльності

Отже, на нашу думку контроль є економічною категорією; функція управління, яка разом з обліковою функцією забезпечує

ACCOUNTING AND AUDITING

інформаційну базу для управління підприємницької діяльності, а також незалежний зворотний зв'язок між об'єктами і суб'єктами управління.

References:

- [1] Гуцаленко Л.В., Мулик Т.О. Внутрішній аудит та діагностика в системі державного фінансового контролю та управління діяльністю бюджетної установи. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. № 4. 2018 (32). С. 31–45.
- [2] Коцупатрий М., Гуцаленко У. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки. *Економічний аналіз*. 2010. № 6. С. 433–436.
- [3] Предко І.Ю. Особливості функціонування обліково-контрольного забезпечення діяльності підприємств України. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2015. № 2. С.148–156.
- [4] Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2016–2017 років; пер. з англ. О.Л. Ольховікова, М.К. Шульман. Київ : АПУ, 2016. 1142 с.
- [5] Міняйло, В., Мисюк, В., & Левченко, Ю. (2022). ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА. *Економіка та суспільство*, (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-43>
- [6] Бутинець Ф. Ф. Контроль і ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малюга, И. І. Петренко.- Житомир: ЖІТІ, 2000. – 512 с.
- [7] Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. 224с.
- [8] Мулик Я. І. Методичні та організаційні підходи до системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 17–18. С. 28–38. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.17-18.28
- [9] Білуха, М. Т. (1999). Курс аудиту. Київ: Вища шк., т-во «Знання», КОО.
- [10] Бутинець, Т. А. (2008). Внутрішній контроль: суть і зміст. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*, 2 (44), 31–42.
- [11] Сакун А. Внутрішній аудит облікової політики підприємства. *Methods of improving the economy, tourism and management: collective monograph / Sakun A.- etc.* – International Science Group. – Boston: Primedia eLaunch, 2023. Pp. 48–56. Available at: DOI – 10.46299/ISG.2023.MONO.ECON.1.1.5 URL: <https://isg-konf.com/methods-of-improving-the-economy-tourism-and-management/>.
- [12] Сакун А. (2023). Науково-практичне розуміння контролю як багатоаспектної категорії. *Scientific Collection «InterConf+»*, 39(179): with the Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (November 19–20, 2023; Orléans, France) / comp. by LLC SPC «InterConf». Orléans: Epi, 2023. Pp.99–112. URL:<https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.11.2023>